

УДК 336.7

Удосконалення класифікації банківського кредитного ризику

Гаряга Леся Олегівна,
доцент, кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів і кредиту
Черкаського інституту банківської справи
Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ);
e-mail: garyaga@ukr.net

Анотація. Доведено кредитоорієнтованість вітчизняних банків; обґрунтовано важливість удосконалення теоретико-методичних основ банківського кредитного ризику; систематизовано і здійснено аналіз підходів до визначення сутності поняття «кредитний ризик»; запропоновано вдосконалену класифікацію кредитного ризику з урахуванням кризових умов функціонування банків.

Ключові слова: ризик, банківська діяльність, банківський ризик, кредитний ризик, класифікація кредитного ризику.

Формул: 0; рис.: 0; табл.: 2; бібл.: 23.

Improving classification of bank credit risk

Garyaga Lesya,
Ph. D. in Economics, Associate Professor
Associate Professor of the Department Finance and Credit,
Cherkasy Institute of Banking
of the University of Banking of the National Bank of Ukraine (city of Kyiv);
e-mail: garyaga@ukr.net

Abstract. The article proved oriented of credits domestic banks as the share of the loan portfolio covers more than 70% of total bank assets in Ukraine; proved the importance of improving the theoretical and methodological foundations of banking credit risk; systematized and analyzed approaches to defining the essence of the concept of «credit risk» and determined that credit risk – is a monetary expression of real events probabilistic deviation from the expected results (occurrence of risk events) because of uncertainty of exogenous and endogenous factors that accompany the activities of credit agreement; The improved credit risk classification based environment for banking crisis the following classification criteria: scope occurrence, risk position, the level of decision-making, the direction of the use of credits, the level of predictability, the stages of the credit process, causes, factors of, the appropriateness of credit transactions, the size of losses the level of analysis, methods of minimizing the probability of implementation, character display, the credit agreement, the financial consequences, the types of credit related transactions, method of exposure to risk, type of credit risk, identity of the borrower to the lender of the country, phase of the economic cycle.

Keywords: risk, banking, bank risk, credit risk, credit risk classification.

Formulas: 0; fig.: 0; tabl.: 2; bibl.: 23.

Совершенствование классификации банковского кредитного риска

Гаряга Леся Олеговна,
доцент, кандидат экономических наук,
доцент кафедры финансов и кредита
Черкасского института банковского дела
Университета банковского дела Национального банка Украины (г. Киев);
e-mail: garyaga@ukr.net

Аннотация. Доказано кредитоориентированность отечественных банков; обоснована важность совершенствования теоретико-методических основ банковского кредитного риска; систематизированы и проанализированы подходы к определению сущности понятия «кредитный риск»; предложена усовершенствованная классификация кредитного риска с учетом кризисных условий функционирования банков.

Ключевые слова: риск, банковская деятельность, банковский риск, кредитный риск, классификация кредитного риска.

Формул: 0; рис.: 0; табл.: 2; библи.: 23.

Вступ. Успішний розвиток банківської системи є важливою складовою ефективного функціонування економіки держави. Діяльність банків у сучасному світі залежить не тільки від розвитку подій на внутрішньому фінансово-економічному ринку, а й від зовнішніх чинників. Зовнішні потрясіння (кризи, загострення воєнно-політичного характеру і т. д.) та циклічні коливання економіки змушують шукати нові підходи до управління ризиками в банківській діяльності. Останнім часом для більшості українських банків проблема кредитного ризику постала досить гостро у зв'язку зі зростанням обсягів проблемної заборгованості. Таким чином, глобалізація банківської діяльності, яка проникла та пронизує всі фінансові системи, що сформувалися в кожній країні, скриває не тільки переваги, а й недоліки, які змушують постійно вдосконалювати підходи як до теоретичного обґрунтування різноманітних понять, так і практичного вдосконалення інструментарію управління зростаючими та модифікованими ризиками банківської діяльності. Зокрема, у банківській діяльності саме кредитні операції мають випереджаючі темпи розвитку, тоді як інші операції відстають від закордонних аналогів (операції з цінними паперами, факторингові, лізингові). Саме тому вдосконалення теоретичного підґрунтя щодо сутності

та класифікації кредитного ризику має важливе значення для подальшої успішної його ідентифікації та управління.

Аналіз досліджень і постановка завдання. Проблеми ідентифікації, оцінки та управління кредитним ризиком, що виникають під час здійснення кредитних операцій та операцій кредитного характеру, завжди турбували науковців і практиків. Проблемам визначення та класифікації кредитного ризику присвячені наукові праці вітчизняних і закордонних науковців – В. Вітлінського, В. Грушко, О. Криклій, В. Міщенко, О. Пернарівського, Л. Примостки, С. Кабушкіна, А. Лобанова, А. Сондерса, О. Лаврушина, І. Єлейка, Д. Наумова, О. Євтуха, Е. Ріда, Д. Сінкі та інших.

Однак питання ідентифікації та класифікації ризику в ускладнених умовах діяльності банків потребують детального вивчення і вдосконалення.

Метою статті є дослідження і систематизація підходів щодо ідентифікації кредитного ризику банку та вдосконалення його класифікації у кризових умовах для більш ефективного управління.

Результати дослідження. Кредитний ризик займає значне місце серед інших банківських ризиків, про це свідчать обсяг кредитних операцій у загальних активах і зростання питомої ваги проблемних кредитів у кредитному портфелі банків України (табл. 1).

Таблиця 1

Окремі показники діяльності банків України

Показники	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	01.01.2012	01.01.2013	01.01.2014	01.01.2015
Активи, млн грн	926 086	880 302	942 088	1 054 280	1 127 192	1 278 095	1 316 852
Кредитний портфель, млн грн	792 244	747 348	755 030	825 320	815 327	911 402	1 006 358
Проблемні кредити, млн грн	18 222	70 251	84 563	79 231	72 564	70 178	135 858
Частка кредитного портфеля в активах, %	85,5	84,9	80,1	78,3	72,3	71,3	76,4
Частка простроченої заборгованості в кредитному портфелі, %	2,3	9,4	11,2	9,6	8,9	7,7	13,5

Примітка. Розраховано за [1].

За результатами здійснених розрахунків можна зробити висновок, що діяльність українських банків є кредитоорієнтованою, оскільки частка кредитного портфеля займає понад 70% у загальних активах банків України. Коли розпочалася світова економічна криза 2009 року, ця частка була найбільшою за весь період дослідження з 2009 до 2015 рр. і становила 85,5%. Це і призвело до різкого погіршення якості кредитного портфеля банків України на кінець 2009 року – частка простроченої заборгованості у кредитному портфелі збільшилася на 7,1 п. п. – з 2,3% станом на 01.01.2009 до 9,4% станом на 01.01.2010. І хоча станом на 01.01.2015 частка кредитного портфеля в активах банків України становила 76,4%, що на 9,1 п. п. менше, ніж станом на 01.01.2009, ситуація щодо якості кредитного портфеля тільки погіршилася, оскільки частка простроченої заборгованості у кредитному портфелі становила 13,5%, що на 4,1 п. п. більше, ніж станом на 01.01.2010. Така ситуація свідчить про те, що українська економіка ще не оговталась від наслідків фінансово-економічної кризи 2009 року. Хоча тенденція зміни показників протягом періоду, що аналізувався, не була однозначною, і в деякі періоди навіть мала позитивні зміни, проте загострення як економічних, так і воєнно-полі-

тичних проблем 2014 року в Україні вкрай негативно вплинуло на ринок банківського кредитування.

Саме тому варто значну увагу приділяти теоретико-методичному обґрунтуванню кредитних ризиків, які для банківської діяльності в Україні можуть найбільш критично позначатися на ефективності, рентабельності, надійності та фінансовій стійкості банківських установ, особливо в умовах фінансово-економічної та політичної нестабільності.

Отже, розглянемо трактування поняття «кредитний ризик» з погляду вітчизняних і закордонних науковців і практиків банківської діяльності.

Різнноманітні джерела економічної інформації подають багато визначень кредитного ризику. Деякі з них переплітаються і дублюються, а деякі вирізняються оригінальністю і нестандартністю підходу. Так, більшість науковців визначають кредитний ризик як ризик неповернення в установлений термін основного боргу та процентів за кредитом, що належать кредиторіві відповідно до кредитного договору [2; 3].

В. Грушко, О. Пилипченко і Р. Пікус дають визначення кредитного ризику так: «Кредитний ризик може бути визначений як невпевненість кредитора у тому, що боржник буде спроможним і матиме наміри

виконати свої зобов'язання відповідно до термінів та умов кредитної угоди» [4].

О. Криклій і Н. Маслак [5, с. 52] вважають, що кредитний ризик – це ймовірність повної або часткової втрати вартості активів банку в результаті нездатності контрагентів виконувати свої зобов'язання або недоотримання доходу на вкладений капітал унаслідок впливу різноманітних чинників.

Науковці Е. Рід, Р. Коггер, Е. Гілл і Р. Сміт [6, с. 83] характеризують кредитні ризики як ризики витрат. Вони стверджують, що сутність кредитного ризику можна охарактеризувати як ситуацію, в якій контрагент операції (банк, клієнт) не може виконати зобов'язання, що виникли в момент укладення фінансової угоди.

А. Лобанов і А. Чугунов також визначають, що кредитний ризик банку є ризиком втрат. Тобто ризик того, що зобов'язання не будуть виконані перед банком у результаті фінансових ускладнень або небажання позичальника розрахуватися за кредитом [7, с. 602].

А. Сондерс зазначає, що ризик, пов'язаний із кредитною діяльністю, можна визначити як брак упевненості щодо вчасного і повного повернення кредитних коштів контрагентом банку [8, с. 227].

О. Пернарівський [9, с. 44] стверджує, що кредитний ризик – це міра невизначеності щодо виникнення небажаних подій при здійсненні фінансових угод, суть яких полягає в тому, що контрагент банку не зможе виконати взяті на себе за угодою зобов'язань і при цьому не вдасться скористатися забезпеченням повернення позичених коштів.

Ж. Довгань відмічає, що кредитний ризик, по суті, – це ймовірність майбутніх збитків банку, зумовлених частковим або повним дефолтом боржника за своїми зобов'язаннями [21, с. 51].

В. Міщенко [10, с. 521] і Л. Примостка [11, с. 418] пов'язують кредитний ризик із невизначеністю щодо повного та своєчасного виконання позичальником своїх зобов'язань перед банком згідно з умовами кредитної угоди.

Д. Наумов зазначив, що кредитним ризиком є можливий спад прибутковості банку або втрата частини акціонерного капіталу в результаті неспроможності позичальника погасити і обслуговувати отриманий кредит [12, с. 38].

На думку фахівців Базельського комітету, у науковій праці «Принципи управління кредитним ризиком» кредитний ризик визначено як «...можливість того, що позичальник банку або контрагент не зможе виконати свої зобов'язання з раніше досягнутими умовами» [13].

Досить неординарний підхід до визначення кредитного ризику подає Р. Яворський: «Кредитний ризик – це ймовірність зміни грошового потоку як у кількісному, так і часовому вимірі під час кредитної операції як з боку кредитора, так і з боку позичальника» [14].

Г. Бардиш вважає, що кредитний ризик – це сукупність ризиків, котрі передбачають загрозу економічній ефективності проекту, що виявляється в негативному впливі на потоки грошових коштів. Комерційні банки, які кредитують інвестиційні проекти, повинні

бути зацікавленими в тому, щоб унеможливити провал проекту і в такий спосіб уникнути збитків для себе [15, с. 170].

У Методичних вказівках з інспектування банків «Система оцінки ризиків» дається таке визначення кредитного ризику [16]: «Кредитний ризик – це наявний або потенційний ризик для надходжень та капіталу, який виникає через неспроможність сторони, що взяла на себе зобов'язання, виконати умови будь-якої фінансової угоди із банком (його підрозділом) або в інший спосіб виконати взяті на себе зобов'язання».

Останнє визначення враховує всі моменти виникнення кредитного ризику, що пов'язані з контрагентами, позичальниками, емітентами. Але це перший підхід до визначення кредитного ризику. Він пов'язаний зі здійсненням активних операцій, особливо з кредитуванням як найбільш ризикованим у банківській справі. У цьому підході кредитний ризик розглядається у вузькому значенні.

Другий підхід розширює коло кредитного ризику і зазначає його присутність під час здійснення пасивних (депозитних) операцій. Це означає, що клієнт, який вкладає кошти в банк, виступає свого роду кредитором для банку. І для клієнта також існує кредитний ризик, тобто ризик того, що банк виявиться неспроможним виконати свої зобов'язання перед клієнтом у визначений час у повному обсязі.

Отже, кредитний ризик можна розглядати у вузькому і широкому значенні, що сприяє розумінню його економічного змісту.

Підсумовуючи здійснені дослідження, можна стверджувати, що на інтуїтивному рівні ризик отожднюється з втратами. Такої думки дотримуються багато економістів, які стверджують, що ризик – це збиток, що настає в результаті прийняття хибних рішень в умовах невизначеності. О. Лаврушин [17], Ю. Коробов, Ю. Рубіна і В. Солдаткін [18] визначають ризик як вартісне вираження ймовірності події, що викликає втрати. Варто погодитися з науковцями, які вважають, що ризик не є власне втратами, це скоріше ймовірність їх настання.

Таким чином, узагальнюючи та аналізуючи вищевикладені науково-теоретичні підходи до визначення поняття «кредитний ризик», на наш погляд, кредитний ризик необхідно визначати як грошове вираження ймовірнісного відхилення реальних подій від очікуваних результатів (настання ризикової події) унаслідок невизначеності дії екзогенних та ендогенних факторів, що супроводжують діяльність суб'єктів кредитної угоди.

У банківській діяльності варто розрізняти такі рівні кредитного ризику [23]:

- кредитний ризик за окремою угодою – ймовірність збитків від невиконання позичальником конкретної кредитної угоди;
- кредитний ризик усього портфеля – величина ризиків за всіма угодами кредитного портфеля. Відповідно для кожного рівня використовуються різні методи оцінки ризику і методи управління ним, вони зумовлені різними факторами.

Ризик окремого позичальника, зумовлений кредитоспроможністю, можна визначити як зовнішній. Цей вид ризику не залежить від банку. Кредитний ризик усього портфеля залежить від здатності банку правильно та ефективно управляти портфельним кредитним ризиком. Цей вид ризику є внутрішнім.

Ступінь кредитного ризику залежить від багатьох факторів, основні з яких такі [19]:

- ступінь концентрації кредитної діяльності банку переважно в одній галузі, чутливий до економічних змін;
- значна питома вага кредитів, виданих ненадійним клієнтам;
- концентрація діяльності банку в маловивчених, нових, нетрадиційних сферах;
- кредитування інсайдерів;
- внесення частих чи істотних змін у політику банку з надання кредитів, формування портфеля цінних паперів;
- введення у практику занадто великої кількості нових послуг протягом короткого періоду;
- несумлінність позичальника;
- прийняття як застави цінностей, що важко реалізуються на ринку чи схильних до швидкого знецінювання.

Кредитні ризики як складову сукупних банківських ризиків класифікують за різними ознаками. Узагальнивши різні підходи до класифікації кредитного ризику [5; 11; 12; 15; 19; 20; 22; 23], ми вважаємо за доцільне запропонувати свою класифікацію за набором основних класифікаційних ознак (табл. 2).

Таблиця 2

Класифікація кредитних ризиків

Ознаки класифікації кредитних ризиків	Види кредитних ризиків
За сферою виникнення (за учасниками кредитної угоди)	Ризик щодо позичальника
	Ризик щодо страховика
	Ризик щодо гаранта (поручителя)
	Ризик кредитного продукту
	Ризик зміни зовнішнього середовища банку
За ризиковою позицією	Ризик щодо одиничних ринкових позиціях (індивідуальний)
	Портфельний ризик
За рівнем прийняття рішень	Макроекономічний ризик
	Ризик на рівні банківської установи
	Ризик відповідальної особи
За напрямом використання кредитів	Ризик за споживчими кредитами
	Ризик за промисловими кредитами
	Ризик за інвестиційними кредитами
За рівнем прогнозованості	Прогнозований ризик
	Непрогнозований ризик
За етапами кредитного процесу	Ризик, який існує при видачі кредиту
	Ризик, що супроводжує виконання умов кредитної угоди
За причинами виникнення	Об'єктивний ризик
	Суб'єктивний ризик
	Законодавчий ризик
За чинниками виникнення	Зовнішній (систематичний) ризик
	Внутрішній (несистематичний) ризик
За доцільністю здійснення кредитних операцій	Виправданий ризик
	Невиправданий ризик

Ознаки класифікації кредитних ризиків	Види кредитних ризиків
За розмірами втрат	Незначний ризик
	Великий ризик
	Критичний ризик
За рівнем здійснення аналізу	Індивідуальний ризик
	Спільний ризик
За методами мінімізації	Уникнення ризику
	Зниження рівня ризику
	Передавання (страхування) ризику
За ймовірністю реалізації	Реалізований ризик
	Потенційний ризик
Залежно від характеру прояву	Моральний ризик
	Діловий ризик
	Фінансовий ризик
За терміном дії кредитної угоди	Ризик за короткостроковими угодами
	Ризик за довгостроковими угодами
За фінансовими наслідками	Ризик, унаслідок якого є фінансові втрати
	Ризик, унаслідок якого є втрачена вигода
	Ризик, унаслідок якого є фінансовий дохід
За видом операцій кредитного характеру	Ризик при кредитуванні
	Ризик при операціях із векселями
	Ризик при лізингових операціях
	Ризик при факторингових та гарантійних операціях
	Ризик при акредитивах
За способом впливу на ризик	Ризик, що регулюється банком самостійно
	Ризик, що передається на страхування страховій компанії (гаранту, поручителю)
	Ризик, що розподіляється між іншими банками
За видами кредитних ризиків	Мінімальний ризик
	Звичайний ризик
	Гранично допустимий ризик
	Високий ризик
	Неприйнятний ризик
За належністю позичальника до країни кредитора*	Ризик клієнта власної країни (резидента)
	Ризик іноземного клієнта (нерезидента)
За фазами економічного циклу*	Ризик, що виникає під час спаду в економіці
	Ризик, що виникає під час кризи в економіці
	Ризик, що виникає під час поживлення в економіці
	Ризик, що виникає під час піднесення в економіці

Примітка. Систематизовано за [5, 11, 12, 19, 20, 22, 23] і запропоновано нами*.

Запропонована комплексна класифікація кредитного ризику дозволяє всебічно розглянути цей вид ризику і розробити дієві заходи щодо його оптимізації та управління ним.

Висновки. Таким чином, урахувавши особливості розвитку банківської системи України, особливо в період подолання наслідків фінансово-економічної кризи та воєнно-політичних проблем у країні, необхідно відмітити, що кредитування залишається основною активною операцією для банків, тому і кредитний ризик є одним із домінуючих у банківській діяльності. Крім того, якість кредитного портфеля банків України досить різко погіршилася за період аналізу, що

підтверджує збільшення кредитного ризику в банківській системі України.

Відтак удосконалення теоретичного підґрунтя щодо сутності та класифікації кредитного ризику не втрачає своєї актуальності. Більше того, модифіковані кредитні ризики потребують нових підходів до ідентифікації та управління у кризових умовах.

Розширена класифікація кредитного ризику сприяє кращому розумінню його економічного змісту та подальшому більш ефективному управлінню ним. Дальші дослідження теоретико-методичного підґрунтя кредитного ризику будуть стосуватися вдосконалення методів управління кредитним ризиком.

Список використаної літератури

1. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу : http://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807.
2. Євтух О. Типові ризики іпотечного капіталу та управління ними / О. Євтух // Вісник Національного банку України. – 2001. – № 11. – С. 43–46.
3. Синки Дж. Управление финансами в коммерческих банках : пер. с англ. / Дж. Синки. – М. : Catallaxy, 1994. – 820 с.
4. Грушко В. І. Управління фінансовими ризиками / В. І. Грушко, О. І. Пилипченко, Р. В. Пікус. – К. : Інститут економіки і права «Крок», 2000. – С. 24.
5. Криклій О. А. Управління кредитним ризиком банку : монографія / О. А. Криклій, Н. Г. Маслак. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. – 86 с.
6. Рид Э. Коммерческие банки / Э. Рид, Р. Коггер, Э. Гилл, Р. Смит. – М. : Космополис, 1991. – 107 с.
7. Лобанов А. А. Энциклопедия финансового риск-менеджмента / А. А. Лобанов, А. В. Чугунов. – К. : Знання, 2003. – 786 с.
8. Saunders A. Credit Risk Measurement: New Approaches to Value at Risk and Other Paradigms / A. Saunders, L. Allen. – 2nd Edition. – New York : John Wiley & Sons, Inc., 2002. – 320 p.
9. Пернарівський О. В. Аналіз, оцінка та способи зниження банківських ризиків / О. В. Пернарівський // Вісник Національного банку України. – 2004. – № 4. – С. 44–48.
10. Міщенко В. І. Банківські операції : підручник / В. І. Міщенко, Н. Г. Слав'янська. – К. : Знання, 2006. – 727 с.
11. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент банку : підручник / Л. О. Примостка. – 2-ге вид., допов. і перероб. – К. : КНЕУ, 2004. – 468 с.
12. Наумов Д. О. Класифікація ризиків у міжнародній практиці / Д. О. Наумов // Економіка та держава. – 2007. – № 1. – С. 38–40.
13. Principles for the Management of Credit Risk [Electronic resource]. – Available from : <http://www.bis.org/publ/bcbs54.html>.
14. Яворський Р. Розвиток банківської системи в Україні : матеріали досліджень переможців Всеукраїнського конкурсу «Економічні реформи в Україні» / Р. Яворський. – К., 1999. – С. 107.
15. Бардиш Г. О. Проектне фінансування : підручник / Г. О. Бардиш. – 2-ге вид. – К. : Алерта, 2007. – 463 с.
16. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» [Електронний ресурс] : постанова Правління НБУ від 15.03.2004 № 104. – Режим доступу : <http://www.ligazakon.ua>.
17. Банковское дело / под ред. О. И. Лаврушина. – М. : ЭКОС, 1992. – 428 с.
18. Банковский портфель – 2 / отв. ред. Ю. М. Коробов, Ю. Б. Рубина, В. И. Солдаткин. – М. : СомиНтЭк, 1994. – 752 с.
19. Кабушкин С. Н. Управление банковским кредитным риском : учеб. пособие / С. Н. Кабушкин. – М. : Новое знание, 2004. – 336 с.
20. Єлейко І. В. Класифікація банківських ризиків. Фактори, що впливають на кредитні ризики, і підходи до їх класифікації / І. В. Єлейко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. – № 2. – С. 21–23.
21. Довгань Ж. Управління кредитними ризиками банків в умовах економічної кризи / Ж. Довгань // Вісник Національного банку України. – 2010. – № 8. – С. 51–55.
22. Управління проблемними активами в банках : монографія / за ред. Р. А. Слав'юка. – К. : УБС НБУ, 2012. – 370 с.
23. Моніторинг кредитного ризику в контексті управління конкурентоспроможністю банку : монографія / Л. О. Гаряга, Т. І. Гончарук, М. Е. Люзняк, Г. М. Чепелюк. – К. : УБС НБУ, 2012. – 325 с.

References

1. Osnovni pokaznyky diialnosti bankiv Ukrainy [Main indicators of banks in Ukraine]. Natsionalnyi bank Ukrainy (National Bank of Ukraine). Retrieved from http://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807.
2. Yevtukh O. (2001) Typovi ryzyky ipotechnoho kapitalu ta upravlinnia nymy [Typical mortgage risk and capital management]. Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy (Bulletin of the National Bank of Ukraine). Vol. 11, pp. 43–46.
3. Synky Dzh. (1994) Upravlenie finansamy v kommercheskikh bankakh [Financial management in commercial banks]. M.: Catallaxy.

4. Hrushko B. I., Pylypchenko O. I., Pikus R. V. (2000) Upravlinnia finansovymy ryzykamy [Financial Risk Management]. K.: Instytut ekonomiky i prava «Krok», pp. 24.
5. Kryklii O. A., Maslak N. H. (2008) Upravlinnia kredytnym ryzykom banku [Credit risk management of the bank]. Sumy: DVNZ «UABS NBU», pp. 86.
6. Rid Eh., Kohher R., Hyll Eh., Smit R. (1991) Kommercheskie banki [Commercial banks]. M.: Kosmopolys.
7. Lobanov A. A., Chuhunov A. V. (2003) Entsyklopediia finansovoho ryzyk-menedzhmentu [Encyclopedia of Financial Risk Management]. K.: Znannia.
8. Saunders A. Credit Risk Measurement: New Approaches to Value at Risk and Other Paradigms / A. Saunders, L. Allen – 2nd Edition. – New York : John Wiley & Sons, Inc., 2002. – 320 p.
9. Pernarivskiyi O. V. (2004) Analiz, otsinka ta sposoby znyzhennia bankivskykh ryzykiv [Analysis, assessment and ways to reduce banking risks]. Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy (Bulletin of the National Bank of Ukraine). Vol. 4, pp. 44–48.
10. Mishchenko V. I., Slavianska N. H. (2006) Bankivski operatsii [Banking operations]. K.: Znannia.
11. Prymostka L. O. (2004) Finansovyi menedzhment banku [Financial management of the bank]. K.: KNEU.
12. Naumov D. O. Klyasyfikatsiya ryzykiv u mizhnarodniy praktytsi [Classification of risks in international practice]. Ekonomika ta derzhava (Economics and the State). Vol. 1, pp. 38–40.
13. Principles for the Management of Credit Risk Retrieved from <http://www.bis.org/publ/bcbs54.html>.
14. Yavorskyi R. (1999) Rozvytok bankivskoi systemy v Ukraini [The development of the banking system in Ukraine]. K., pp. 107.
15. Bardysh H. O. (2007) Proektne finansuvannia [Project financing]. K.: Alerta.
16. Metodychni vkazivky z inspektuvannia bankiv «Systema otsinky ryzykiv» [Guidelines for the inspection of banks' risk assessment system]. Retrieved from <http://www.ligazakon.ua>.
17. Lavrushyna O. Y. (Ed.) (1992) Bankovskoe delo [Banking]. M.: EhKOS.
18. Korobov Yu. M., Rubina Yu. B., Soldatkin V. Y. (1994) Bankovskii portfel'-2 [Bank Portfolio-2]. M.: SOMYNTEhK.
19. Kabushkyn S. N. (2004) Upravlenie bankovskim kredytnym riskom [Management of bank credit risk]. M.: Novoe znanie (New Knowledge).
20. Yeleiko I. V. (2006) Klyasyfikatsiia bankivskykh ryzykiv. Faktory, shcho vplyvaiut na kredytni ryzyky, i pidkhody do yikh klyasyfikatsii [Classification of banking risks. Factors affecting the credit risks and approaches to their classification]. Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini. Vol. 2, pp. 21–23.
21. Dovhan Zh. (2010) Upravlinnia kredytnymy ryzykamy bankiv v umovakh ekonomichnoi kryzy [Credit risk management of banks in the economic crisis]. Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy (Bulletin of the National Bank of Ukraine). Vol. 8, pp. 51–55.
22. Slaviuk R. A. (2012) Upravlinnia problemnymy aktyvamy v bankakh [Managing distressed assets from banks]. K.: UBS NBU, 2012.
23. Hariaha L. O., Honcharuk T. I., Liuzniak M. E., Chepeliuk H. M. (2012) Monitorynh kredytnoho ryzyku v konteksti upravlinnia konkurentospromozhnistiu banku [Monitoring credit risk management in the context of competitiveness bank]. K.: UBS NBU.